

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

1078

Vragen van het lid **Popken** (PVV) aan de Staatssecretaris van Defensie over *het bericht dat een fataal ongeluk met een Apache veroorzaakt werd door een verbogen onderdeel* (ingezonden 12 december 2018).

Antwoord van Minister **Bijleveld-Schouten** (Defensie) mede namens de Staatssecretaris van Defensie (ontvangen 2 januari 2019).

Vraag 1

Bent u bekend met het bericht dat een fataal ongeluk met een Apache veroorzaakt werd door een verbogen onderdeel?¹

Antwoord 1

Ja.

Vraag 2

Kunt u bevestigen dat er een intern rapport bestaat, waarin een andere oorzaak staat vermeld dan de versie die de Kamer heeft ontvangen? Zo ja, hoe kan dat? Zo nee, waarom niet?

Antwoord 2

Nee, zowel in de brief (Kamerstuk, 29 521, nr. 332) als het Commissie van Onderzoek (CvO)-rapport wordt het technisch falen van een component in het besturingssysteem als oorzaak van het ongeluk aangemerkt.

Het falende onderdeel betrof een gebroken probe van *de Linear Variable Differential Transducer* (LVDT) in de servo actuator. De CvO concludeerde dat de probe was verbogen en als gevolg van metaalmoetheid was gebroken. Het is niet vastgesteld waarom de probe was verbogen. Onderzoek heeft uitgewezen dat de initiële kromming waarschijnlijk niet door operationeel gebruik van de helikopter is ontstaan (door trillingen). De CvO heeft niet kunnen uitsluiten dat het onderdeel tijdens onderhoud door een externe partij verbogen is geraakt.

Ten tijde van het ongeval werd gebruik gemaakt van twee typen LVDT-probes in de servo actuators van de Nederlandse Apachevloot. Bij tests is gebleken dat het type probe in de verongelukte Apache (de Q15) na verbuiging eerder breekt dan het andere type. Tijdens het CvO-onderzoek is daarom in

¹ Nos.nl, 12 december 2018; <https://nos.nl/artikel/2263125-fataal-defect-crash-mali-niet-door-ontwerp-maar-verbogen-onderdeel.html>

samenspraak met de Amerikaanse overheid en de fabrikant besloten om dit type probe uit de Apachevloot te verbannen. Dit is gebeurd bij alle Nederlandse en Amerikaanse Apaches.

Vraag 3

Deelt u de conclusie van het rapport dat een gebrek aan materieel, geld en trainingen hebben bijgedragen aan het ongeluk? Zo nee, waarom niet? Zo ja, hoeveel van dergelijke ongelukken moeten er nog komen voordat Defensie leert van zijn fouten?

Antwoord 3

In het CvO-rapport wordt geen verband gelegd tussen het Apache-ongeluk in Mali in maart 2015 en een gebrek aan materieel, geld en trainingen. Het ongeluk met de Q15 was het gevolg van een technisch falen.

Vraag 4, 6

Kunt u aangeven waarom in uw ogen de Kamer over dit fatale ongeluk niet onjuist of onvolledig is geïnformeerd?

Deelt u de mening dat hieruit wederom blijkt dat Defensie liever dergelijke incidenten geheim houdt, in plaats van eerlijk en open te communiceren met de Kamer? Zo nee, waarom niet?

Antwoord 4, 6

De Kamer is destijds op de gebruikelijke wijze over de uitkomst van het CvO-rapport geïnformeerd. De belangrijkste conclusies zijn met de Kamer gedeeld. Het rapport heeft een vertrouwelijk karakter, omdat het rapport onder andere technische gegevens bevat die vallen onder de *International Traffic in Arms Regulations* (ITAR) regelgeving voor exportcontrole. Daarnaast bevat het rapport persoonsvertrouwelijke gegevens, waaronder verklaringen die in vertrouwen zijn gegeven. Het uitgebreide CvO-rapport is binnen het Commando Luchtstrijdkrachten gedeeld met als doel er zelf lering uit te trekken. Sinds 11 juni 2018 wordt de samenvatting en de geleerde lessen van een door de CvO onderzocht ernstig ongeval (ernstcategorie 4) aan de Kamer gestuurd (11 juni 2018, Kamerstuk 34 919, nr. 21). Het CvO-rapport staat, uitgezonderd de vertrouwelijke passages, sinds 26 juni 2018 op de website van de rijksoverheid.

Vraag 5

Kunt u aangeven of de genoemde derde partij, dezelfde partij is als waar Defensie de Apache laat moderniseren, zoals genoemd in uw brief met Kamerstuknummer 27 830, nr. 234? Kunt u daarbij aangeven of een eventuele contractuele geheimhoudingsplicht onderdeel is van de huidige en nieuwe contracten met deze partij? Zo nee, waarom niet?

Antwoord 5

De Apache *remanufacture* (modernisatie) wordt onder een *Foreign Military Sales* (FMS) contract uitgevoerd door de genoemde derde partij. De partij die het onderhoud van het onderdeel met de falende component in het besturingssysteem had uitgevoerd, is niet betrokken bij deze modernisatie. Een FMS overeenkomst tussen de Amerikaanse overheid en Defensie is commercieel vertrouwelijk. Voor vrijgave van een FMS is toestemming van de Amerikaanse overheid nodig.

Vraag 7

Deelt u de mening dat de missiedruk te hoog is en was, en dat de Nederlandse regering de missie in Mali nooit had moeten aangaan? Zo nee, waarom niet?

Antwoord 7

Nee, het kabinet deelt deze mening niet. Er is ook geen verband met het Apache-ongeluk.

Vraag 8

Bent u bereid op deze vragen te antwoorden voor het algemeen overleg Integrale aanpak veiligheid en integriteit van 19 december 2018?

Antwoord 8
Ja.